3. Gatt, Ġużè *Snajja' Maltin fl-ewwel żmien ta' l-Inglizi f'Malta* f'It-Torċa 21-ix-1975 sa 25-i-1976, p.71.

4. Bonnici, Joseph u Cassar, Michael *The Malta Grand Harbour and its dockyard* (1994) p.44.

5. Joe Bonello ta' 73 sena, Triq San Ġorġ, il-Birgu, kien buttar fit-tarzna ta' l-ammiraljat bejn l-1945 u l-1964. Meta ntervistajtu fil-11 ta' Frar 2002, minbarra spjegazzjoni orali tani wkoll noti bil-kitba li minnhom ħadt siltiet ghal dan l-artiklu. Tani wkoll kopja tar-ritratt tal-*cooper's workshop* fl-1950 li qed jiher ukoll f'din il-kitba bit-tifsira li tani huwa stess.

6. Joe Bonello ghadda kopja ta' l-istess noti u ritratt lil Joseph Abela li kiteb artiklu *H. M. Yard Cooperage, Malta* li deher fis-Sunday Times fis-26-l-2003 p.46-47.

7. Cassar, Anton *Ix-xoghol tal-krietel u s-sengha tal-buttar* f'L-Antenna Nru. 372, 28-ii-1996 p.58 u 13-iii-1996 p.58, ibbażat fuq intervista ma' Ċensu Sammut ta' 83 sena; Kitbiet oħra dwar ix-xoghol tal-buttar: Galea, Ġużè *Xoghol u snajja' ta' l-imghoddi* (1969, 1972) p.86-91; Lanfranco, Guido *Xoghol, gahġih u snajja' li spiċċaw* (2002, 2003) p.126-127 u *Saghtar* Marzu 1997 p.8; Cassar, Karmenu *Il-buttar* f'Il-Mument 13-iv-1980; Bugeja, Buhagiar, Fiorini *op. cit.* p.293.

8. Spiteri, Charles *Meta l-inbejjed kienu jkunu fil-btieti* f'In-Nazzjon Taghna 10-viii-1987 p.8-9 u *Tifkiriet ta' l-imghoddi* (1989, 1993) p.5-8, ibbażat fuq intervista ma' Espedito Azzopardi ta' 77 sena; Galea, Victor *Qwiel u qaddisin*(1999) p.234-235.

APPREZZAMENT

ĠUZE' CHETCUTI

Fit-18 ta' Lulju 2006 miet Ġużè Chetcuti anqas minn xahar qabel ma kellu jagħlaq 92 sena. Twieled Bormla fil-11 ta' Awissu 1914. Ghamel sentejn ghalliem fl-iskejjel primarji imma daħal fiċ-ċivil u fl-1940 beda jaħdem ta' *translator* fl-uffiċċju ta' l-informazzjoni u wkoll *announcer* fuq ir-radju fi żmien il-gwerra. Kien dejjem involut attivament fl-attivitajiet ta' l-ghaqdiet li jikkonċernaw il-letteratura Maltija, peożija u drama. Fis-snin ħamsin beda jgħallem il-Malti fil-Liċeo u wara f'taqsimiet u kumitati oħra fid-dipartiment ta' l-Edukazzjoni fejn sikwit kelli l-okkażjoni li niltaqa' miegħu kif ukoll iltqajna l-Palazz f'Diċembru tal-1996 meta t-tnejn messna l-medalja ta' Ġieħ ir-Repubblika.

Kiteb mijiet ta' artikoli u ghadd ġmielu ta' kotba, fosthom l-*Antoloġija ta' Letteratura Folkloristika Maltija* fl-2002 b'624 paġna u fiha nkluda ghoxrin artiklu minn membri ta' l-Ghaqda Maltija tal-Folklor magħżulin mill-pubblikazzjoni tagħna *L-Imnara* li ghaliha kien ukoll ikkontribwixxa xi kitbiet. Kien issieħeb membru fl-Ghaqda tagħna sbatax-il sena ilu, f'Mejju 1989 u sikwit kien jikteb biex juri nteress fix-xogħol tagħna. Bil-mewt ta' Ġużè Chetcuti l-familjari tiegħu tilfu membru ghażiż, Malta tilfet persunaġġ pijunier u prinċipali fil-kitba tal-Malti, jiena tlift ħabib antik u l-Ghaqda tagħna tilfet membru mportanti. Madankollu l-memorja tiegħu, xogħolu u ismu se jibqghu apprezzati u jitgawdew minn kulħadd.

Guido Lanfranco

APPREZZAMENT

Fl-1 t'Awissu, 2006 thabbret il-mewt ta' **Sabina Cassar** fl-eta` venerabbli ta' 99 sena, li ghal dawn l-aħħar snin kienet rikoverata *f'Casa Messina*, ir-Rabat. Hi kienet l-armla ta' Dott. Charles Cassar, M.D., il-fundatur u ghal bosta snin il-President ta' l-Ghaqda tal-Folklor.

Lil Sabina kont ili nafha *di vista*, billi t-tnejn konna noqogħdu l-Belt u mhux 'il bogħod minn xulxin; u kont nammiraha ħafna, dejjem thaffef 'l hemm u 'l hawn, dejjem bi tbissima fuq fommha u dejjem lesta biex issellem. Kienet persuna tassew simpatika. Iżda qisu ghal nofs it-tmeninijiet inqalghet okkażjoni li permezz tagħha sirna nafu lil xulxin aktar mill-qrib.

Niftakar li konna qegħdin inħejju biex intellghu fit-Teatru Manoel waħda mill-opri mmużikati minn Maestro Carmelo Pace (aktarx li kienet *Angelica – l-Gharusa tal-Mosta*), u billi n-Nutar Dott. V.M. Pellegrini kien il-librettista kif ukoll il-*producer*, u jien kont responsabbli ghall-ghażla tal-kostumi u elf ħaġa oħra, konna morna flimkien ghand Sunta Camilleri tal-Ħamrun, li kienet tikri l-kostumi, biex nordnawlha dak li kellna bżonn. Ħin minnhom inqalghetilna diffikulta` – ma niftakarx jekk hux fuq il-props jew fuq il-kostumi ta' l-epoka li fiha jiżvolġi ruħu s-suġġett ta' l-opra – u Sunta ssuġeritilna nikkuntattjaw lil Dott. Cassar, tatna n-numru tiegħu u qaltilna li żgur kien jghinna. U hekk kien, ghax Dott. Cassar stedinna f'daru, u mhux biss solvielna l-problema li kellna, iżda tant laqghuna – hu u Sabina – li ħassejna li donna konna ilna midħla ta' xulxin ħajjitna kollha.

Dott. Cassar ħajjarna nidħlu fl-Ghaqda tal-Folklor; u hekk ghamilna. Ma domniex ma ġejna eletti fil-kumitat, u billi ma kellniex post fejn niltaqghu, ghal bosta snin ospitawna f'darhom u dejjem ġejna milqugħa kordjalment, tant li meta Sabina kien ikollha bżonn toħroġ kienet tghidli: "Maria, Ilum se mmur inżur lit-talija; Inti l-hostess; ir-refreshments f'idejk. Diga ppreparajtlek kollox". U wara l-waqfa ghar-*refreshments* Dott. Cassar kien ġentilment iqum minn postu biex jiżbarazza t-tazzi, kikkri, eċċ. Tant kienu koppja li jikkomplimentaw perfettament lil xulxin li ma tistax issemmi lil waħda u ma ssemmix lill-ieħor.

Ghalkemm Sabina ma kinitx membru tal-Kumitat dejjem ghenet kemm setghet lill-Ghaqda tagħna. Ukoll wara l-mewt ta' Dott. Cassar, hi kienet sfurzatna biex nibqghu niltaqghu f'darha, iżda aħna ħassejna li ma kinitx prudenza li nżommuha marbuta d-dar minħabba l-laqghat tagħna.

Filwaqt li jien, flimkien mal-membri kollha tal-kumitat nagħtu l-ghomor lill-familjari tagħha speċjalment lit-tliet uliedha – s-Sinjura Georgia Tabone, Dott. J. Cassar, M.D., u l-Perit Charles Cassar – nixtieq nagħlaq dawn l-erba' kelmiet bi fraži Ingliża li tfisser ħafna iżda mhux faċli taqlibha ghall-Malti: is-Sinjura Sabina Cassar kienet fil-veru sens tal-kelma ***a perfect lady***.

Maria R. Pisani